

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 213/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. N., N., zastúpeného advokátom Mgr. P. M., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 4 Tpo 5/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. N. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2010 doručená sťažnosť M. N., N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 4 Tpo 5/2010. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 3. apríla 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa z 20. júla 2009 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1

a 2 písm. b) Trestného zákona. Uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1 Pp 138/2009 z 25. januára 2010 bol sťažovateľ podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 3 T 143/2008 z 28. augusta 2008. Po podmiennečnom prepustení sa 26. januára 2010 hlásil u probačného a mediačného úradníka na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) a následne si našiel a začal vykonávať prácu v Taliansku. Na základe telefonického kontaktu s príslušníkmi polície sťažovateľ 9. februára 2010 pricestoval do miesta trvalého bydliska a aj prostredníctvom obhajcu si dohodol s vyšetrovateľom termín výsluchu. Následne, 10. februára 2010 bol zadržaný a po výsluchu pred vyšetrovateľom 11. februára 2010 Krajská prokuratúra v Nitre podala návrh na jeho vzatie do väzby. Po výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp 28/2010 z 12. februára 2010 bol vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začala plynúť 10. februára 2010. Uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 5/2010 z 18. februára 2010 bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu. Zároveň nebol prijatý písomný sľub sťažovateľa, ale ani nariadený dohľad probačného a mediačného úradníka na nahradenie väzby.

Podľa názoru sťažovateľa z čl. 17 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov ustanovených zákonom. Tieto dôvody konkretizuje ustanovenie § 71 Trestného poriadku a jedným z nich je obava z pokračovania v trestnej činnosti (tzv. preventívna väzba). Rovnaká zásada vyplýva aj z čl. 5 dohovoru. Existencia dôvodnej obavy z pokračovania v trestnej činnosti relevantná na preventívnu väzbu musí pritom vyplývať z konania obvineného alebo z ďalších konkrétnych skutočností a nemožno ju založiť len na abstraktných tvrdeniach. V prípade sťažovateľa je záver všeobecných súdov o dôvodnosti obavy z pokračovania v trestnej činnosti nesprávny. Sťažovateľ bol iba niekoľko dní pred vzatím do väzby (25. januára 2010) podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Ak by mu u neho existovali oprávnené dôvody domnievať sa, že bude v trestnej činnosti pokračovať a ak by táto obava vyplývala z jeho konania alebo z ďalších konkrétnych skutočností, nemohol by byť v tom istom čase, ako bol vzatý do väzby, podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Hoci o podmiennečnom prepustení rozhodoval iný súd ako o vzatí do väzby, ide stále o rozhodovanie orgánov činných

v trestnom konaní, ktoré je založené na posúdení obsahovo tých istých zákonom stanovených podmienok. Napriek tomu však v prípade sťažovateľa sú rozhodnutia v príkrom rozpore, a treba ich považovať v podstate za navzájom nezlučiteľné. Práve vzhľadom na to, že sťažovateľ vo výkone trestu plnením povinností a správaním preukázal polepšenie (dôvodne je možné od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život vrátane toho, že sa nebude dopúšťať trestnej činnosti, a teda v nej ani pokračovať), dôvodná obava z pokračovania v trestnej činnosti nie je ničím podložená. Práve naopak, obavu z pokračovania v trestnej činnosti vyvracia rozhodnutie o podmiennečnom prepustení. Ak bolo očakávanie, že sťažovateľ povedie riadny život ako zákonom ustanovený predpoklad podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, preukázané, tak nemôže byť zároveň v tom istom čase daná dôvodná obava z pokračovania v trestnej činnosti. Obavu z pokračovania v trestnej činnosti vyvracia aj konanie sťažovateľa po podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, z ktorého objektívne vyplýva, že sa snaží o zmenu svojho predchádzajúceho života. Spolupráca s probačným a mediačným úradníkom, orgánmi činnými v trestnom konaní, skutočnosť, že si našiel zamestnanie, že žije a býva v mieste trvalého bydliska, ako aj jeho rodinné zázemie svedčia proti obave z pokračovania v trestnej činnosti.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 4 Tpo 5/2010 s tým, aby bolo uznesenie z 18. februára 2010 zrušené a krajskému súdu prikázané prepustiť sťažovateľa neodkladne z väzby na slobodu.

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 3 Tp 28/2010 z 12. februára 2010 vyplýva, že ním bol sťažovateľ podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby, ktorá začala plynúť 10. februára 2010 od 15.50 h. Podľa názoru okresného súdu (z pohľadu uplatnených sťažnostných námietok) vzhľadom na skutočnosť, že skutky kladené sťažovateľovi za vinu sa mali stať ešte v roku 2007 a sťažovateľ mal byť členom organizovanej skupiny, nebolo relevantné posudzovať jeho správanie po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody 25. januára 2010. Navyše, návrh na vzatie sťažovateľa do väzby nebol založený na obave z úteku alebo skrývania sa pred trestným stíhaním alebo trestom.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 5/2010 z 18. februára 2010 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu, nebol prijatý písomný sľub sťažovateľa z 15. februára 2010 na nahradenie väzby a nenariadil sa dohľad probačného a mediačného úradníka na nahradenie väzby. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne zistil, že v danom štádiu existujú u sťažovateľa dôvody preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku spočívajúce v dôvodnej obave, že by v prípade ponechania na slobode, resp. prepustenia na slobodu pokračoval v trestnej činnosti, pre ktorú je stíhaný. Táto dôvodná obava vyplýva z tých istých skutočností, ktorými odôvodnil svoje uznesenie okresný súd a s ktorými sa krajský súd stotožňuje. V osobe sťažovateľa ide o dosiaľ (bez zahladených odsúdení) o dvakrát pre násilnú trestnú činnosť (proti občianskemu spoluzitiu, zdraviu a slobode) trestaného recidivistu, pričom v jednom z týchto prípadov mu bol uložený podmienený trest odňatia slobody na dva roky, skúšobná doba ktorého uplynie 22. novembra 2010, a v druhom prípade nepodmienečný trest odňatia slobody na dva roky a osem mesiacov, z výkonu ktorého bol podmienne prepustený 25. januára 2010 s nariadeným dohľadom probačného a mediačného úradníka a skúšobnou dobou tri roky. Na tieto odsúdenia a potrestania sťažovateľa treba pri posudzovaní konkrétnych skutočností odôvodňujúcich obavu z pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom v prípade jeho ponechania na slobode, resp. prepustenia z väzby nepochybne prihliadnuť, pričom práve z hľadiska existencie dôvodov preventívnej väzby nemal a ani nemá žiadny zásadný vplyv a význam život, ktorý sťažovateľ viedol v dobe od svojho podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody 25. januára 2010 do 10. februára 2010, ale ani jeho predsavzatia do ďalšieho života, či skutočnosť, že skutky, pre ktoré je stíhaný, mal spáchať pred dvomi predchádzajúcimi odsúdeniami a potrestaniami, pretože násilnej trestnej činnosti toho istého druhu sa dopúšťal najneskôr od roku 2000, a to opakovane a sústavne.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej bol vzatý do väzby aj napriek tomu, že v skutočnosti neexistovali konkrétne okolnosti odôvodňujúce obavu, že bude v trestnej činnosti pokračovať. Práve naopak, podľa názoru sťažovateľa existujúce konkrétne skutočnosti nasvedčovali opačnému záveru.

Ústavný súd poukazuje zásadne na to, že nie je tzv. „skutkovým súdom“, teda súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ak by malo ísť o dokazovanie, ktoré by malo nahradiť dokazovanie nevykonané všeobecnými súdmi.

Vo väzobných veciach platí, že skúmanie primeranosti určenej lehoty väzby prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Pre ten účel im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených obvineným v jeho žiadostiach) zisťuje ústavný súd, či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Ústavný súd považuje dôvody uvedené všeobecnými súdmi za dostatočné v rozsahu uplatnených námietok sťažovateľa. Nad tento rozsah kvalitu odôvodnenia uznesení ústavný súd neposudzoval.

Všeobecnými súdmi konštatovaná obava z pokračovania v trestnej činnosti je založená na konkrétnych skutočnostiach, ktoré sú náležite prezentované a vysvetlené. Ústavný súd preto nevidí dôvod na to, aby do týchto rozhodnutí zasiahol.

V súvislosti s argumentom sťažovateľa, podľa ktorého krátko pred vzatím do väzby bol podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, treba poznamenať, že súd rozhodujúci o podmiennečnom prepustení nemusel vôbec vedieť o existencii iného trestného stíhania proti sťažovateľovi, a nemohol preto ani zvažovať otázku obavy z pokračovania v tejto inej trestnej činnosti.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ namieta nielen porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ale aj práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva,

podľa ktorej pre počiatočné štádium väzby postačuje existencia, resp. trvanie dôvodného podozrenia, že zadržaná osoba spáchala trestný čin, pretože práve toto sa považuje za *conditio sine qua non* zákonnosti väzby. Po uplynutí určitého času však už splnenie tejto podmienky nestačí a treba zisťovať, či sú dané aj iné dôvody ospravedlňujúce pozbavenie slobody a či sú relevantné a dostačujúce. Môže ísť buď o tie dôvody, ktoré sú uvedené v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, alebo tie, ktoré vyplývajú z vnútroštátneho zákonodarstva (v našom prípade z ustanovenia § 71 Trestného poriadku) (*mutatis mutandis* Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Možno konštatovať, že v počiatočnej fáze väzby poskytuje Trestný poriadok väčšiu ochranu osobnej slobode ako čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, keďže pre účely obmedzenia osobnej slobody podľa dohovoru postačuje v počiatočnej fáze väzby iba existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ nenamieta v podanej sťažnosti nedostatok dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu, ale iba nedostatok dôvodnej obavy z pokračovania v trestnej činnosti, je zrejmé už na prvý pohľad, že na základe takýchto sťažnostných tvrdení v danom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2010